

Viešųjų investicijų planavimas ir valdymas

Viešosios ir privačios partnerystės kompetencijos centras

- LR Koncesijų ir Investicijų įstatymo apibrėžta metodinę pagalbą teikianti institucija
- 2009 m. CPVA įgaliota LR Vyriausybės veikti kaip Viešojo ir privataus sektorių partnerystės (VPSP) kompetencijos centras
- 2013 m. VPSP kompetencijos centras įgaliotas LR Vyriausybės veikti kaip metodinės pagalbos centras ES SF finansuojamų investicijų projektų rengimui, vertinimui, atrankai

**METODINIS INVESTICIJŲ
PROJEKTŲ IR VPSP
PROJEKTŲ RENGIMO IR
ĮGYVENDINIMO
PROCESŲ
REGLAMENTAVIMAS**

**KONSULTACINĖ
PAGALBA PROJEKTŲ
RENGĖJAMS,
VERTINTOJAMS IR
VYKDYTOJAMS**

**MOKYMAI PROJEKTŲ
RENGĖJAMS, VERTINTOJAMS,
SPRENDIMUS PRIIMANČIOMS
IR KONTROLIUOJANČIOMS
INSTITUCIJOMS**

**STUDIJOS, VERTINIMAI,
INICIATYVOS IR
PASIŪLYMAI DĖL VPSP
APLINKOS GERINIMO IR
GERESNIO INVESTICIJŲ
PLANAVIMO**

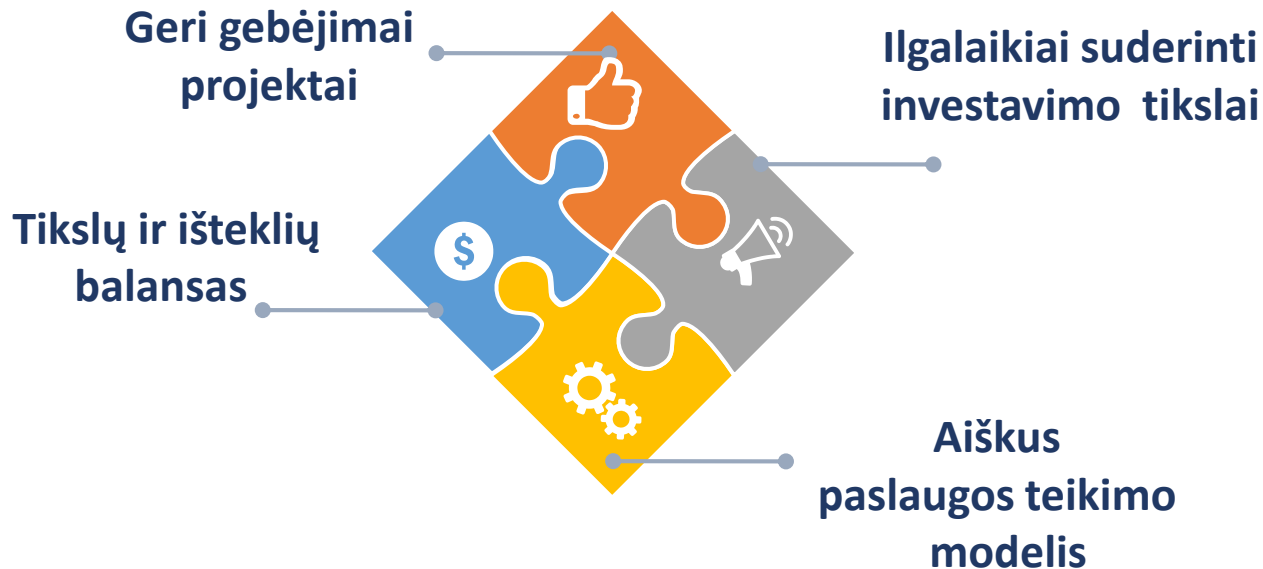
ES tendencijos

- Koordinuotos ir centralizuotos investicijos į infrastruktūrą erdvinio planavimo pagrindu
- Privačių resursų pritraukimas, riboti viešieji išteklių naudojami kaip katalizatoriai
- Gebėjimų planuoti investicijų projektus ir tinkamai juos struktūrizuoti didinimas ir centralizavimas
- Teršėjas ir vartotojas moka
- Sprendžiant dėl investicijos, privaloma vadovautis geriausių kainų per visą laikotarpį

LT tendencijos

- Investicijos planuojamos ir finansuojamos pagal skirtingų finansavimo šaltinių taisyklės, atskirose ministerijose ir pagal skirtingas planavimo sistemas, nėra erdvinio planavimo
- Dėmesys statyboms ir jų finansavimui, nevertinami eksploataavimo kaštai ir paslaugos kontekstas
- Kuo didesnės subsidijos, „dovanojami“ pinigai, „teršėjas“ ir „vartotojas“ ne visada moka
- Viešasis sektorius nuolat plečia savo paslaugas ir jų finansavimo poreikius, išstumdamas privačią iniciatyvą

Viešų investicijų tvarumo dėlionė

Viešosios paslaugos teikimo modelis

- Kokią paslaugą turime ir galime teikti?
- Kam ji reikalinga? Kokios demografinės tendencijos?
- Kas turi / gali teikti tokią paslaugą? Ar visada valstybė?
- Kiek kainuoja teikti tokią paslaugą? Ar galime sau leisti tokią kokybę / apimtį?
- Kokiais rodikliais galime matuoti paslaugos kokybę? Kokį paslaugos pokytį daro investicija?
- Ar paslaugos gavėjai nori / gali mokėti už paslaugą?
- Kokios socialinės-ekonominės tendencijos ir reguliavimo pasikeitimai?

PROBLEMOS	<ul style="list-style-type: none">➤ Paslaugos kokybės standartų nebuvimas➤ Paklausos analizės nebuvimas arba ignoravimas➤ Perteklinė poreikius neatitinkanti infrastruktūra➤ Noras nuolat plėsti viešas paslaugas ir konkuruoti su privačiu sektoriumi
DAROMA	<ul style="list-style-type: none">➤ centralizuotos viešųjų paslaugų sistemos kūrimas ir diegimas, pirmieji pilotiniai paslaugų standartai (VRM)➤ Paslaugos teikimo standarto ir kokybės rodiklių apibrėžimas VPP projektuose➤ Savivaldos įstatymo pakeitimai, naujas Koncesijų įstatymas
REIKIA	<ul style="list-style-type: none">➤ Viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų apimties peržiūra ir NVO ir privataus sektoriaus įtraukimas➤ Siekiamo paslaugos pokyčio sąsajos su investicijomis ir turtu nustatymas➤ Paslaugų standartų apibrėžimas

Ilgalaikiai suderinti strateginiai investavimo tikslai

- Kokie planavimo dokumentai įtakoja sprendimus dėl to paties objekto / teritorijos / paslaugos? Ar jie suderinti? Kiek jų?
- Ar strateginis tikslas parodo siekiamą paslaugos pokytį?
- Ar tikslo pasiekimą galima pamatuoti pokyčio vertinimo kriterijais?
- Ar strategiją įgyvendinančios priemonės pasirinktos įvertinus įvairias alternatyvas?
- Ar yra tikslų pasiekimo kontrolė ir nepasiekimo pasekmės?

PROBLEMAS	<ul style="list-style-type: none">➤ Skirtingi planavimo būdai (teritorinis / erdvinis, strateginis, regioninis, vietinis, institucinis) su tais pačiais tikslais ir rodikliais, bet skirtingais procesais, dokumentais ir institucijomis;➤ Nėra nacionalinio erdvinio planavimo, yra funkcinis ir institucinis planavimas;➤ Neaiškus strategiją įgyvendinančių priemonių pasirinkimas, techniniai sprendiniai įrašomi į strategijas be tinkamos analizės ir poveikio vertinimo;➤ Planavimo dokumentai ir procesai nesuderinami su politiniu ciklu.
DAROMA	<ul style="list-style-type: none">➤ LRVK įgyvendinti VORT ir RESST projektai (į rezultatus orientuotas valdymas)➤ Savivaldybių infrastruktūros įstatymo projektas
REIKIA	<ul style="list-style-type: none">➤ planavimo procesų harmonizavimas, dar geriau – vienas procesas, ir vienas nacionalinės infrastruktūros plėtros planas (Lietuvos bendrasis planas), kurio valdytojas – LRV arba FM➤ Vertinti investicijų poveikį, naudą ir grąžą strateginiam ir projekto lygmenyse, nepriklausomas siūlomų investicijų programų / projektų poveikio vertinimas➤ Planavimo ciklo, atitinkančio politinį ciklą, įteisinimas

Tikslų ir išteklių balansas

- Ar yra strategijos įgyvendinimo finansinis paketas?
- Ar žinome ir vertiname KARTU visus finansavimo šaltinius ir galimybes? Ar reikia subsidijos, ar pakaks paskolos garantijos?
- Ar nustatyti investavimo prioritetai?
- Ar įvertinti eksploatavimo kaštai? Kas turės mokėti už paslaugos teikimą?
- Ar turtas efektyviai valdomas? Ar galima atsisakyti nereikalingo?
- Ar galima problemas spręsti neinvesticinėmis priemonėmis?
- Ar teisės aktai ir aplinka priderinti privačiam investavimui pritraukti?

PROBLEMAS	<ul style="list-style-type: none">➤ Nėra aiškių finansinių paketų strateginiams tikslams įgyvendinti (pvz. NPP),➤ Investavimas į tą patį sektorių vykdomas per skirtingai planuojamas ir valdomas finansavimo programas,➤ Prioritetų nebuvimas ir pinigų „pabarstymas“ viskam, nebaigiami objektai;➤ Neproporcingas investicijų paskirstymas tarp sektorių, vienuose trūkumas, kituose „perfinansavimas“ atsiperkančių investicijų ir perteklinė infrastruktūra➤ Planuojant naujas investicijas, nėra vertinami ir optimizuojami viso turto ekonominio naudingumo ciklo kaštai, turtas nėra efektyviai valdomas
DAROMA	<ul style="list-style-type: none">➤ Finansų inžinerijos instrumentų infrastruktūros projektų finansavimui, plėtra➤ VPSP skatinimas➤ Viso turto ekonominio naudingumo ciklo kaštų vertinimas VPSP
REIKIA	<ul style="list-style-type: none">➤ Turėti valstybės investavimo politiką, atsakingą instituciją, ilgalaikes investicijų programas (portfelius);➤ Įdiegti Integruotą visų investavimo šaltinių (įskaitant VPSP) planavimo sistemą;➤ Įdiegti privalomą viso turto ekonominio naudingumo ciklo vertinimą priimanč sprendimus dėl naujų investicijų;➤ Pereiti prie ilgalaikio VPSP taikymo planavimo ir gerinti tam sąlygas;➤ Privačios iniciatyvos naudojimas visur, kur gali veikti rinka.

Investicijų planavimo sistemos

Budžeto investicijos

Investicijos VPSP būdu

ES SF Paramos investicijos

Ilgalaikė investicijų programa: tikslai ir resursai pokyčiams įgyvendinti

Apibrėžti standartai ir reikalavimai paslaugai į kurią investuojama

Sprendimų poveikio vertinimas, socialinio ekonominio poveikio vertinimas programų / strategijų lygmeny

KNA privalomas projektams virš 10 MEUR

Investavimo alternatyvų vertinimas, socialinio ekonominio poveikio vertinimas, rizikos vertinimas, centralizuota metodinė pagalba projektų lygmenyje

Kuriamo turto viso ekonominio naudingumo ciklo kaštų ir fiskalinio poveikio vertinimas

Finansinio pajėgumo prisiimti ilgalaikius įsipareigojimus vertinimas

Investicijų valdymo ir kontrolės sistemos

valdymo ir kontrolės sistema projektų atrankai ir kontrolei

Pirkimų priežiūra

Išlaidų kontrolė (atitikimas paskirčiai)

Investicijų rezultatų kontrolė

Paslaugos kokybės kontrolė po investicijų

Geri gebėjimai ir projektai

- Ar objektyviai pagrįstas poreikis?
- Ar aiškiai apibrėžtas siekiamas pokytis?
- Ar įvertintos galimos alternatyvos pasiekti tikslą?
- Ar parinktas optimalus finansinis modelis
- Ar pasirinkta optimali privataus sektoriaus įtraukimo forma
- Ar garantuojama didžiausia nauda už pinigus (value for money)
- Ar yra kompetencija parengti ir suvaldyti projektą

PROBLEMAS

- Investicijų planavimo ir efektyvumo vertinimo kompetencijos trūkumas, sąnaudų naudos analizė dažnai naudojama ne rasti gerą, bet pagrįsti norimą sprendimą;
- Priimti SNA pagrįsta efektyvų investavimo sprendimą neleidžia apribojimai ir sprendimai strateginiuose dokumentuose ir teisės aktuose;
- Netinkamai struktūrizuojami projektai, vengiama rodyti pajamas;
- ES subsidijos (dovanoti išteklių) dirbtinai didina projektų ekonominį naudingumą, nesimato tikrojo kaštų/naudos santykio, nekaupiamos lėšos reinvesticijoms;
- Nėra kaupiamos ir sisteminamos informacijos apie visų investicijų į sektorių / paslaugą apimtis ir rezultatus

DAROMA

- Investavimo alternatyvų vertinimo metodika, socialinės ekonominės naudos (žalos) vertinimo metodika, rizikos vertinimo metodika, centralizuota pagalba
- VPP metodiniai dokumentai, standartiniai dokumentai, centralizuota pagalba

REIKIA

- Informacijos, reikalingos investicijų projektų planavimui, vertinimui ir kontrolei, susisteminimas ir kaupimas, naudojimas sprendimams priimti;
- Mokymai, konsultacinė pagalba projektų struktūrizavimui, didesnės naudos užtikrinimui, rezultatų kontrolė;
- Nepriklausomas didesnės vertės investicijų projektų poveikio / naudos vertinimas.

Nuo 2014 m. –

Investicijų projektų rengimo kokybės gerinimas

IP rengimo
metodika

+

skaičiuoklė

Investavimo alternatyvų
vertinimo metodika

Socialinės ekonominės
naudos vertinimo metodika

Rizikos vertinimo metodika

IP vertinimo metodika

- Parengti konversijos koeficientų sąrašas bei naudų (žalų) vertinimo komponentų sąrašas 14 sektorių; apskaičiuotos jų vertės, yra skaičiuoklė.
- Metodika yra privaloma ES SF finansuojamiems projektams, VPSP projektams ir VIP projektams, kurių vertė didesnė kaip 10 MEUR
- Parengtos ir akredituotos mokymo programos, apmokyta apie 1500 žmonių

Sistemos, kaupiančios informaciją apie viešojo sektoriaus paslaugas, investicijas ir turtą:

VSAKIS- Viešojo sektoriaus konsoliduotos apskaitos ir ataskaitų IS

PASIS - Valstybės ir savivaldybių institucijų teikiamų ir administruojamų paslaugų IS

SIS - Stebėsenos IS valstybės programų ir institucijų strateginių planų rodikliai

VTIPS - Valstybės turto informacinės paieškos sistema

VKC (Valdymo koordinavimo centro) stebėsenos sistema - valstybės valdomų įmonių portfelio duomenys

SFMIS - Struktūrinių fondų valdymo IS, kitų paramos programų IS

TPSIS - Teritorijos planavimo stebėsenos informacinę sistemą

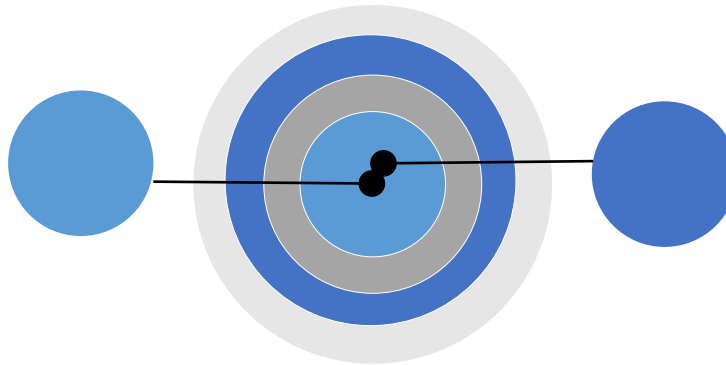
REGIA - Registrų centro sistema, teikia regionų geoinformacinės aplinkos paslauga

REPOLIS - Regioninės plėtros departamento prie VRM veiklos procesų valdymo informacinė sistema (diegiama)

Problema - duomenys naudojami stebėsenai, o ne prevencijai ir sprendimų priėmimui, duomenų sistemose dubliavimas, nesuderinamumas, nėra galimybių suprasti kiek investuojama į sektorių / paslaugas ir koks investavimo rezultatas.

VIEŠŪJŲ INVESTICIJŲ EFEKTYVUMO DIDINIMAS

Gera investicijų projektų kokybė, realios viso turto gyvavimo ciklo kainos, teisingai struktūrizuoti gyvybingi projektai;

Koordinuotas, integruotas, ilgalaikis, programinis investicijų į infrastruktūrą erdvinis planavimas

FINANSAVIMAS

Su sistemos kūrimo veiksmų įgyvendinimu susijusias papildomas išlaidas (ekspertizė, darbo užmokestis, įrankių kūrimas, kvalifikacijos kėlimas) gali būti finansuojami iš naujo periodo ES VEIKSMŲ PROGRAMOS 10 PRIORITETO ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS NR. 10.1.1-ESFA-V-910 „NACIONALINIŲ REFORMŲ SKATINIMAS IR VIEŠOJO VALDYMO INSTITUCIJŲ VEIKLOS GERINIMAS“

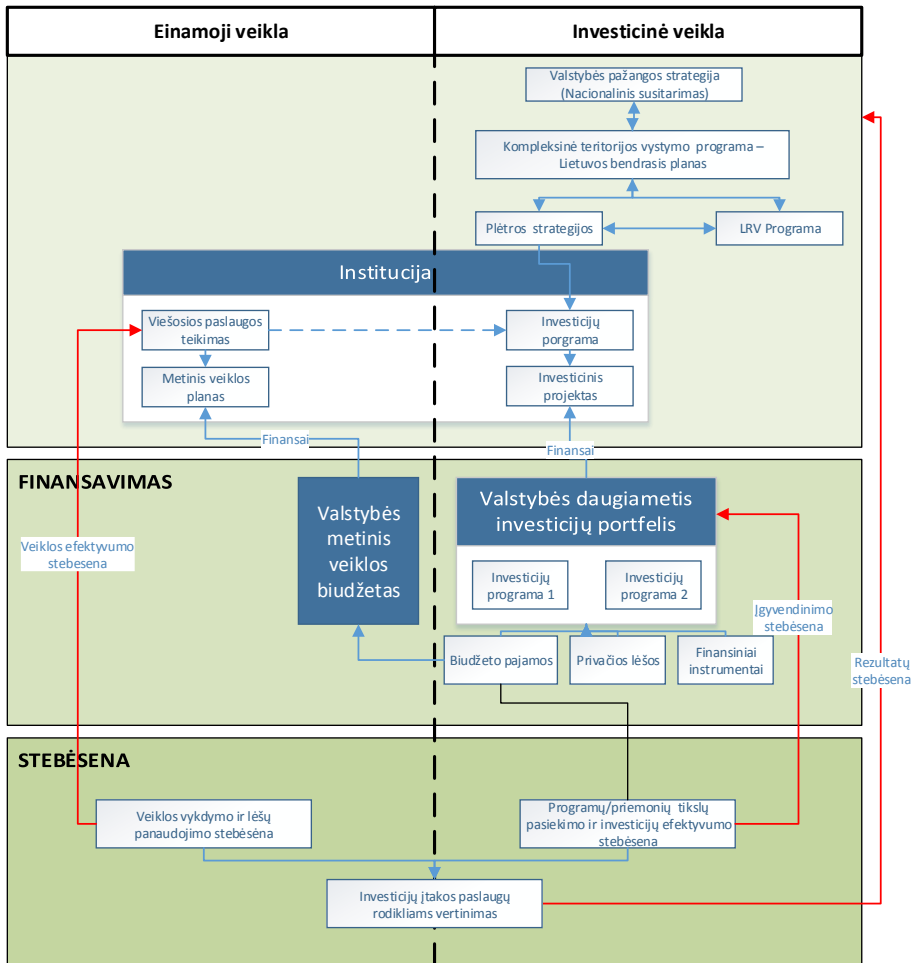
1 etapas (pradetas)– projektų kokybės gerinimas

2 etapas (tikėtinas) – reikalingos reformos

Galima Integruoto investicijų planavimo sistema

Ačiū!

KONTAKTAI
+370 5 219 14 24

KONTAKTAI
WWW.PPPLIETUVA.LT

KONTAKTAI
J.SARMAVICIENE@CPVA.LT